

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1993-1994

8 DECEMBER 1993

VOORSTEL VAN DECREET

— van mevrouw M. Aelvoet c.s. —

houdende de vervrouwelijking van de namen van beroep, ambt, graad of titel

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Taal is een spiegel van de ontwikkeling in de samenleving en onthult de opvattingen, tegenstellingen en uitgedrukte machtsverhoudingen die in die samenleving bestaan. Soms botsen feitelijke ontwikkelingen, zoals de groeiende rol van vrouwen in het economisch, sociaal en cultureel leven, op diep verankerde opvattingen over man-vrouw verhoudingen. Daardoor ontstaat er onzekerheid hoe de nieuwe rollen van vrouwen in de taal tot uitdrukking worden gebracht.

Bovendien kan niet ontkend worden dat het in dit geval niet alleen gaat over de botsing tussen hoe de rol/functie van de vrouw vroeger en nu gezien wordt. Er leeft bij sommige vrouwen in leidinggevende functies de vrees dat de invoering van herkenbare vrouwelijke beroepsnamen en - graden zou leiden tot onderwaardering van de vrouwelijke functie.

De maatschappelijke tendens gaat ondanks de weerstanden ongetwijfeld in de richting van het vervrouwelijken van beroepsnamen. Het verzet neemt af en er is groeiende vraag naar een praktische code. Ten gronde zijn er overtuigende redenen om te kiezen voor vervrouwelijking van beroepsnamen.

Levende wezens hebben een geslacht en dat wordt in alle talen tot uitdrukking gebracht. Er is geen enkele goede reden om de sekse te gaan wegmoffelen als het over functies gaat. In onze taal zijn er trouwens nog vele specifieke woorden voor functies die ook in een ver verleden werden uitgeoefend : bijvoorbeeld kokkin, boerin, verpleegster.

Hoe hoger het echelon, hoe mannelijker de benaming om „haar” een naam te geven. Hoe minder een functie gewaardeerd wordt, hoe moeilijker het wordt er een mannelijke beroepsnaam voor te vinden (bijvoorbeeld poetsvrouw). Vrouwen met hogere functies zijn vrouwen, geen a-seksuelen.

Het is m.i. wenselijk dat als vrouwen nieuwe beroepen, nieuwe functies opnemen, dit zichtbaar wordt niet alleen in de verschijning maar ook in de benaming. Hoe je iets benoemt, een naam geeft, houdt erkenning in van een nieuw werkelijkheidsgegeven. Omgekeerd moet hetzelfde gebeuren voor functies die voor mannen ontsloten worden.

In enkele landen werden al officiële initiatieven genomen voor de feminisering van de taal : Canada/Quebec, Frankrijk, Zwitserland.

In België werden al een aantal wettelijke initiatieven genomen om vooroordelen en discriminatie van vrouwen in de taal tegen te gaan, bijvoorbeeld de gelijke man-vrouw behandeling in de wet van 4 augustus 1978 over de economische heroriëntering. Op 15 juli 1985 vaardigde het Vlaamse ministerie van Onderwijs een positieve maatregel uit voor het verwijderen van discriminaties en vooroordelen en om de geslachtsgebonden stereotypes te bannen uit schoolboeken en andere leermiddelen.

Belangrijk voor het specifieke terrein van de beroepsnamen is het advies nr. 48 van 18 november 1988 van de Commissie Vrouwenarbeid.

Die Commissie heeft zich positief uitgesproken over de noodzaak om de benaming van beroepen, ambten, graden en titels te vervrouwelijken. De Commissie is van mening hiermee een bijdrage te leveren aan de gelijke behandeling van mannen en vrouwen op de arbeidsmarkt. Ze vestigt er o.m. de aandacht op dat verschillende wetenschappelijke studies hebben aangetoond dat er een nauw verband bestaat tussen de inhoud en de vorm van de boodschap, tussen de woordenschat en de organisatie van menselijke samenleving. Een werkaanbod dat uitsluitend mannelijke of vrouwelijke beroepsnamen bevat, ook al staat er „M/V” achter, bevestigt de segregatie van de arbeidsmarkt.

In mei 1993 vond een eerste Europees Congres over vrouwen taal en mannentaal plaats in Antwerpen. Daar bleek grote eensgezindheid over de noodzaak beroepsnamen te vervrouwelijken. Op 21 juni 1993 keurde de Raad van de Franse Gemeenschap al een decreet goed over de vervrouwelijking van de namen van beroep, ambt, graad of titel, dat in het Belgische Staatsblad van 19 augustus 1993 werd gepubliceerd.

Het Nederlands beschikt inzake de vervrouwelijking van naamwoorden over enorme grammaticale mogelijkheden, die als het ware natuurlijk kunnen aangeboord worden.

Mevrouw Patricia Niedzwiecki heeft hierover een taalkundige studie gemaakt, die geleid heeft tot de uitwerking van een feminiseringscode.

De concrete opstelling van de regels voor de vervrouwelijking van de namen van beroep, ambt, graad of titel wordt toevertrouwd aan de Raad voor Taaladvies, die in ruime mate kan verder werken met de gegevens van de feminiseringscode van mevrouw Niedzwiecki.

Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 2

Dit artikel bepaalt in welke teksten de vrouwelijke vorm van de namen van beroep, ambten, graad of titel moet worden gebruikt.

Artikel 3

Het artikel bepaalt dat de regels voor de vervrouwelijking van toepassing zijn bij de bekendmaking van werkaanbiedingen of -aanvragen.

Artikel 4

Het artikel geeft aan de Raad voor Taaladvies de opdracht een voorstel uit te werken zodat de Vlaamse Regering uiterlijk op 1 juli 1994 de regels voor de vervrouwelijking van de namen van beroepen kan vastleggen.

M. AELVOET

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1

Dit decreet regelt een in artikel 59bis van de Grondwet bedoelde aangelegenheid.

Artikel 2

De regels voor de vervrouwelijking van de namen van beroep, ambt, graad of titel moeten inzonderheid in de volgende akten worden toegepast :

- in de wetten, decreten, ordonnances en verordeningen, alsook in de omzendbrieven, onderrichtingen en richtlijnen van de administratieve overheid ;
- in de brieven en documenten die van de administratieve overheid komen ;
- in de contracten, overeenkomsten en akten van de administratieve overheid
- in de leerboeken en handboeken voor onderwijs, permanente vorming of onderzoek, die worden gebruikt in inrichtingen, instellingen en verenigingen die onder de Vlaamse Gemeenschap ressorteren, hetzij omdat ze onder haar gezag geplaatst zijn, hetzij omdat ze door haar worden gesubsidieerd.

Artikel 3

Diezelfde regels zijn eveneens van toepassing bij de bekendmaking, in welke vorm dan ook, van een werkaanbieding of -aanvraag.

Artikel 4

Na het advies van de Raad voor Taaladvies te hebben ingewonnen, stelt de Vlaamse Regering uiterlijk op 1 juli 1994 de regels voor de vervrouwelijking van de namen van beroep, ambt, graad of titel vast.

M. AELVOET

L. NELIS-VAN LIEDEKERKE

L. MAXIMUS

A.-M. NEYTS-UYTTEBROECK

H. LAUWERS

V. DUA
